

सीत्यादिमन्त्रत्रयेण वाणत्रयमादाय पतिनमित्यादिमन्त्रत्रयेण प्रत्येकं यजमानाय द-
दाति ॥ षडङ्गेषु इषुदेवत्यानि । हे इषो त्वं दवासि दू विदारणे दृणाति शत्रू-
न्विदारयति दवा । हे इषो त्वं रुजासि रुजो भङ्गे रुजति शत्रून्भनक्ति रुजा । हे
इषो त्वं क्षुमासि क्षमायी विधूनने क्षमायति शत्रून्क्षमयति क्षुमा ॥ यजमानाय द-
दाति । हे इषवः प्राञ्चं प्रागञ्चनं पूर्वदिश्यवस्थितमेनं यजमानं यूयं पात पालय-
त । प्रत्यञ्चं प्रत्यगञ्चनं पश्चिमदिश्यवस्थितमेनं यजमानं पात । तिर्यञ्चं तिर्यगञ्च-
नमितस्ततोऽवस्थितमेनं यजमानं पात । दिग्भ्योऽन्याभ्योऽपि दिग्भ्यः सकाशादे-
नं पात रक्षत ॥ ८ ॥

- a. आविर्मर्ष्याः । b. आवित्तोऽग्निर्गृहपतिः । c. आवित्त इन्द्रो वृ-
द्धश्रवाः । d. आवित्तौ मित्रावरुणौ धृतव्रतौ । e. आवित्तः पूषा
विश्ववेदाः । f. आवित्ते द्यावापृथिवी विश्वशम्भुवौ । g. आवित्ता-
दितिरुरुशर्मा ॥ ९ ॥

का° [१५.५.२१.] आविर्मर्ष्या इति वाचयतीति । इषुसमर्पणानन्तरमाविर्मर्ष्या
इत्यादीन्सप्त मन्त्रानावित्संज्ञान्यजमानं वाचयति ॥ प्रजापतिदेवतम् । मर्षा इति
मनुष्यनामसु [निघ° २.३.] पठितम् हे मर्षा मनुष्या ऋविजो यूयमाविः प्रकटा
भवयेति शेषः सम्यक्कर्मनुतिष्ठतेत्यर्थः यद्वा हे मर्षा ऋविजोऽयं यजमानः आविः
प्रकटो युष्मत्समक्षं कथ्यत इति शेषः ॥ आवित्तोऽग्निर्गृहपतिः । श्रुत्युक्तैर्विभ-
क्तिव्यत्ययैर्व्याख्यायते [५.३.५.३१-३७.] । गृहपालकायाग्नयेऽयं यजमानः आवित्तः
आवेदितः ज्ञापितः । प्रथमान्तं पदद्वयं प्रतिमन्त्रं चतुर्थ्यर्थे ॥ वृद्धं श्रवो धनं की-
र्तिर्वा यस्य स वृद्धश्रवाः तस्मै इन्द्रायायं यजमान आवित्तः ॥ व्रतमिति कर्मनाम
[निघ° २.१.] धृतं व्रतं कर्म याभ्यां तौ धृतव्रतौ ताभ्यां धारितकर्मभ्यां मित्रावरु-
णाभ्यामावित्तौ आवित्तः आवेदितः ॥ विश्ववेदसे सर्वज्ञाय पूजेऽयमावित्तः ॥ वि-
श्वस्य सर्वस्य शं सुखं भवति याभ्यां ते विश्वशम्भुवौ ताभ्यां द्यावापृथिवीभ्यामा-
वित्ते वचनलिङ्गव्यत्ययः आवित्तः ॥ उरु मरुत् शर्म शरणं सुखं वा यस्याः
सा उरुशर्मा तस्यै अदितये आवित्ता आवित्तोऽयं यजमानः ॥ यद्वा यथाश्रुतमे-